

INTERJÚ KOCH MÁRIÁVAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy elmélyítse és új nézőpontba helyezze az 1956-os forradalomról és szabadságharcról tanultakat. Feldolgozását 8. és 12. évfolyamon egyaránt ajánljuk.

A feldolgozás csoportmunka, projektmunka, pármunka (részben házi feladat) formájában történik, és a diákokat a legújabb kommunikációs és digitális eszközök használatára is sarkalja.

Elsősorban **összefoglaló, ismétlő-rendszerező óráknak** ideális.

Nevelési célok: A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkezett az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük (hivatásuk) miként befolyásolja.

Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta, és ez ellen léptek fel a korszak egyetemistái is.

Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, rádióadásokat, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Dolgozók Pártja (MDP), népköztársaság, internálás, ÁVH, besúgó hálózat, egypártrendszer, pártállam, reakció, koncepciók percek, MEFESZ, intervenció.

Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál.

Az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei: 1945, 1956. október 23., 1956. november 4.

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (kérdéssor)
- Órai ellenőrzés, majd a filmes interjú irányított kérdések általi frontális megbeszélése, feladatmegoldás és szerepjáték csoportmunkában, vagy osztálykeretben
- Szorgalmi házi feladat csoportmunkában/egyéni

A tananyagegységet **szóbeli értékelés és jegyadás** zárja az elkészült projekt, az órai munka és a tanulói óravázlat alapján.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. Az óra előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően: nézzétek meg a Koch Máriával készült interjút, majd válaszoljatok az alábbi kérdésekre!

1. Az interjú bevezető mondatai az édesapa hadifogságáról szólnak – nézz utána, hány magyar halt meg vagy került hadifogságba a keleti fronton! Hol harcolt a legtöbb magyar?

.....

.....

.....

2. Az interjú alapján mutasd be a magyar oktatás helyzetét az 50-es években!

.....

.....

.....

3. Válaszd ki, melyik válasz a legjobb az interjú alapján!

1. hogyan talált magának munkát egy pedagógus?

- A. a munkaközvetítő irodában választott a meghirdetett állásokból
- B. kijelölték, hol fog dolgozni
- C. újsághirdetések segítségével

2. Hol volt az interjúalany a forradalom kitörésének idején?

- A. Szeged
- B. Kaposvár
- C. Budapest

3. Hogyan reagált az egyetemisták kérésére, hogy engedje el a középiskolásokat tüntetni?

- A. elengedte őket
- B. megtiltotta a részvételüket
- C. közölte, hogy ő nem jogosult dönteni

4. Az interjúalany szerint „a rádióban harsogták, hogy mi van a Műszaki Egyetemen”. Mi volt ott?

- A. sortűz
- B. demonstráció szervezése
- C. sztrájk szervezése

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

5. Miért ment az interjúalany Budapestre?

- A. élelmiszert vinni
- B. élelmiszert hozni
- C. harcolni a szovjetek ellen

6. Mi volt a meghatározó érzés Koch Mária számára?

- A. lelkesedés
- B. összezavarodottság
- C. félelem

4. Mik voltak a „novemberi események”, amelyekről Koch Mária beszélt?

.....
.....

III. Órai munka – az óra menete

1. Bevezetés és a házi feladat megbeszélése

2. Koch Mária Szegeden a rádióból értesülhetett az eseményekről. Milyen adókat hallgathatott? – Kossuth Rádió, majd Szabad Kossuth Rádió, Petőfi Rádió, november 5-től pár napig Rákóczi Adó (Dunapenteléről).

3. A következőkben két rádióadást fogunk meghallgatni. Előtte ismételjük át, milyen szerepet játszott az egyetemi ifjúság 1956. október 23-án! (frontális vagy csoportmunka; szóban, vagy írásban)

Hallgassuk meg a Kossuth Rádió október 23-án 19.30-kor kezdődött (külföldön élő magyaroknak szóló) „Szülőföldünk” c. adását teljes egészében „Az 1956-os forradalom adattára” c. DVD-ről, vagy az első két bekezdést az OSA archívumából (<http://1956.osaarchivum.org/document/8918>)

„Itt Budapest, Budapest beszél!

Nemzeti színű lobogók, piros-fehér-zöld kokárdás fiatalok, Kossuth-nóta, Marseillaise, Internacionálé, - így jellemezhetjük színekben és dalcímekben az októberi tavaszban új március 15-ét ünneplő Budapestet.

Ma délután hatalmas ifjúsági demonstráció zajlott le fővárosunkban. Talán önöket, távolban élő magyarokat meglepetésként éri a hír, de mi, akik itthon részesei vagyunk annak a nagyszerű erjedésnek, amely szenvedélyes gyűléseken, újságcikkekben jelentkezett az elmúlt hetekben, számítottunk erre. Már az idén február óta, de talán azt is mondhatjuk, hogy 1953 júniusától mind hangosabban követelik a munkások, parasztok, tisztviselők, diákok, írók, újságírók hazánk gazdasági, politikai életének helyes szocialista alapokra helyezését. Követelik, hogy tisztítsák meg attól a sok bűntől, hibától, amellyel Rákosi

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Mátyás, Farkas Mihály és más vezetők beszennyezték a szocializmus szent eszméit. Az elmúlt napokban pedig egyetemeken egymást érték a gyűlések, ahol olyan követeléseket fogadott el ifjúságunk, mint a kormány átalakítását, Nagy Imre vezetésével.

Gazdaságilag és politikailag teljesen egyenrangú alapon és egymás belügyeibe való be nem avatkozás elvén álló magyar-szovjet és magyar-jugoszláv barátság megalakítását.

Követelték a magyar gazdasági élet átszervezését szakemberek bevonásával és ennek keretében a magyar uránérc leggazdaságosabb felhasználását, a munkásautonómia bevezetését az üzemekbe, a beszolgáltatási rendszer felülvizsgálását és az egyénileg dolgozó parasztság támogatását is. Az egyetemisták kérik a Kossuth-címer visszaállítását. Március 15. és október 6. munkaszüneti nappá nyilvánítását. Volt olyan egyetem, ahol 12 pontban, volt olyan, ahol 20 pontban foglalták össze követeléseiket, de mindenütt tiszta fejjel és meleg szívvel tették. Ma pedig Budapest egyetemistái közösen tüntettek. Ma délben ugyan a belügyminiszter betiltott mindenfajta felvonulást, de a Magyar Dolgozók Pártja Politikai Bizottsága megváltoztatta ezt a határozatot. Orvosok, műszaki egyetemisták, bölcsészek, jogászok, közgazdászok és a többi karok diákjai vonultak fel, élükön professzoraikkal és a Magyar Dolgozók Pártja egyetemi szervezeteinek vezetőivel.

Először csak ezrek voltak, de hozzájuk csatlakoztak ifjúmunkások, járókelők, katonák, öregek, középiskolások, kalauzok, tízezrekké nőtt a hatalmas emberfolyam. Jelszavaktól zengtek az utcák: „Bem apó és Kossuth népe, menjünk együtt, kéz a kézben!” „Új vezetést akarunk, Nagy Imrében bizalmunk!” „Éljen a népi hadsereg!” és így tovább.

Zeng, zúg a kiáltás. Lobognak a háromszínű zászlók, kinyílnak a házak ablakai, Budapest utcáit új, szabadabb szellő járja át. Mit is írt Petőfi 1848. március 15-nek jelentőségéről? „Kezdetnek nagyszerű és dicső, mert nehezebb a gyermeknek az első lépést megtennie, mint mérföldeket gyalogolnia a meglett embernek.”

- Milyen új információkkal szolgált a felvétel számotokra?
- Hol volt ekkoriban a Magyar Rádió székháza? Mi történt itt az este folyamán? (Bródy Sándor utca, ostrom)
- A rádióadás szerint mi a fő célja a fiataloknak és a hozzájuk csatlakozó magyaroknak? (az ország helyes szocialista alapokra helyezése, a vezetők hibáinak kiküszöbölése)

Most hallgassuk meg a Szabad Európa Rádió beszámolóját az eseményekről!

<http://szer.oszk.hu/felvetel?i=1216447084&n=1956-10-23-22-00-22-00-ora-hirszolgalat>

Hasonlítsátok össze a két felvételt!

„Itt a Szabad Európa Rádiója, a Szabad Magyarország Hangja, a 16, 19, 25 és 41 méteres rövidhullámon.

Kedves Hallgatóink! Pontos időjelzést adunk. Tárogatónk 22 órát jelez.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Kedves Hallgatóink! Most a Szabad Magyarország Hangjának Hírszolgálatára következik.

Budapest. A főváros lakossága ma délután hatalmas tömegtüntetést rendezett Bem József szobra előtt. A tüntetést eredetileg a budapesti egyetemek ifjúsága határozta el. A belügyminiszter még a délelőtti órákban utcai gyűlési és felvonulási tilalmat rendelt el, és több órán át bizonytalan volt a helyzet, hogy a tüntetést vagy nem tartják meg vagy a tömegek a hatóságok akarata és rendelkezése ellenére is felvonulnak. A belügyminiszter végül is közvetlenül a tüntetésre kitűzött időpont előtt feloldotta a gyűlési és felvonulási tilalmat. Már a kora délutáni órákban nemzeti színű lobogók alatt piros-fehér-zöld kokárdás fiatalok meneteltek a budapesti Bem szobor felé. Először csak sok ezren voltak, később azonban munkások, katonák, járókelők, középiskolás diákok és kalauzok csatlakoztak hozzájuk és a hatalmas emberfolyam tízezrekké nőtt. Az utcák jelszavaktól zengtek. A tömeg Nagy Imrének a kormány élére való visszatérését és a szovjet csapatok távozását követelte Magyarországról. Sokan a sajtószabadságot és a szabad választásokat követelő jelszavakat kiáltottak. Más csoportok Rákosi Mátyás bíróság elé állítását kívánták. Amerre a hatalmas menet elvonult, kinyíltak a házak ablakai, és a lakosság lelkesen éltette a nemzeti színű zászlókkal felvonuló munkásokat és diákokat. Rendzavarásról sehonnét sem érkeztek jelentések, és a rendőrség nem avatkozott be a tüntetésbe. A budapesti rádió megcáfolta azt a közlést, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának Központi Vezetőségét október 31-ére hívnák össze. A budapesti adó szerint a rádióban néhány perccel előbb felolvasott közlemény tévedésen alapult és a Központi Vezetőség ülését már a legközelebbi napokra összehívják.”

4. Szerepjáték – próbáljátok meg elképzelni a tanárnő és az egyetemisták közötti beszélgetést, amelybe ezúttal a diákok is beleszólhatnak. Kis csoportokban játsszátok el a jelenetet. Milyen érvekkel és ellenérvekkel állhattak elő az egyes szereplők? A szerepeket akár pontosabban meg is határozhatjuk, például a következő módon:

- tanárnő: Nem tetszik neki a fennálló rendszert, de fél attól, hogy mi történhet. Aggódik Budapesten élő egyetemista testvéréért és saját tanítványaiért.
- két egyetemista: Nem hajlandók tovább elviselni Rákosi diktatórikus rendszerét, azonnali változtatásokat akarnak, amelyhez az egész lakosság támogatását kéri.
- két diák: egyikük családja a szocializmus meggyőződéses híve, hiszen ennek a rendszernek köszönhetik felemelkedésüket a paraszti sorból; a másik diák egykori polgári családból származik, akik mindenüket elveszítették

IV. Házi feladat (szorgalmi)

- A) Mutassátok be az oktatás helyzetét az 1950-es években! Felhasználható oldal: <http://magyar-irodalom.elte.hu/nevelestortenet/12.02.html>
- B) Nézzetek utána, milyen sajtótermékeket lehetett 1956 októberében-novemberében olvasni! Ezek közül melyek (és miért) élték túl a forradalmat?

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

MELLÉKLET – A feladatlap lehetséges megoldása

1. Az interjú bevezető mondatai az édesapa hadifogságáról szólnak – nézz utána, hány magyar halt meg vagy került hadifogságba a keleti fronton. Hol harcolt a legtöbb magyar? – 200-300.000 („A történészek 2-300 000-ra teszik a volt Szovjetunió területén hadifogságban eltűnt és elhunyt magyar katonák és civilek számát.” <http://www.hadifogoly.hu/web/hadifogoly/page6> , ebből 28.000 katonát és munkaszolgálatost tudtak azonosítani valamilyen dokumentum alapján. <http://www.hadifogoly.hu/web/hadifogoly/page10>). Ebből kb. 130.000 fő a Don-kanyarban halt meg vagy sérült meg, ahol 49-50.000 fő halt meg, kb. ugyanennyi a sebesült, 27-28.000 ezere tehető a hadifoglyok száma.

(http://mult-kor.hu/20140113_mintegy_130_ezres_vesztesegunk_volt_a_donkanyarban)

2. Az interjú alapján mutasd be a magyar oktatás helyzetet az 50-es években! – a fiatalok egy része munka mellett végezte el nemcsak a főiskolát, hanem a középiskolát is. A középiskolák között voltak szakiskolák is, az interjúalany egészségügyi szakiskolában tanított, amelynek kollégiuma is volt. Voltak, akik egyetemre is eljutottak, például a Műszaki Egyetemen (amelynek az iparosítás miatt volt fontos feladata).

3. B, A, C, B, A, C

4. Mik voltak a „novemberi események”, amelyekről Koch Mária beszélt? (november 4. szovjet támadás, Nagy Imre bukása)